

LETNIK XXVII.
1980 - 1981

1

GALEB

GALEB

GALEB

GALEB

GALEB

12660/1980/81

019831489
COBISS

LETNIK XXVII. OKTOBER 1980 ŠTEVILKA 1

Mesečnik (8 številk)

Izdaja:

Založništvo
tržaškega
tiska, Trst

Glavni in odgovorni urednik:
Lojze Abram

Uredništvo in uprava:
Ul. G. Amendola 12
34134 Trst - Tel. 415534

Tisk:
Graphart, Trst - Tel. 772151

Naslovna stran:

Peter Križman
1.c r. SŠ »S. Kosovel« - Općine

Posamezna številka:
900 lir

Letna naročnina:
5.000 lir

Galeb je registriran na sodišču v
Trstu pod štev. 158 od 3.5.1954

Galeb je včlanjen v
zvezo periodičnega ti-
ska USPI (Un. Stam-
pa Periodica Italiana)

VSEBINA

Neža Maurer: Pesem naša	1
Borut Pečar: Čas brez pravljic	2
Ludovika Kalan: Sončnice v jeseni	8
Vojan T. Arhar: Samoglasniški pajac	8
Tone Pavček: Dan mrtvih	9
Josip Ribičič: Fric in Mario	10
Neža Maurer: Kje spijo podleski	11
Vojan T. Arhar: Odločitev	12
Ludovika Kalan: Škržat in vrabček	13
Danilo Gorinšek: Oktober	13
Kotiček za najmlajše: Vera Poljšak: Alenka	14
Požar	15
Vojan T. Arhar: Ljudska	16
Vojan T. Arhar: Sonce in luna	16
Danilo Gorinšek: Medved čuvaj	16
Poskusimo tudi mi: Vera Poljšak: Lutke iz stekleničk	17
Utrinki iz sedanjosti: Dušan Jelinčič: Sanjsko mesto San Francisco	18
Maja Klun: Ne prezimijo samo medvedi iz naših šol: Lojze Abram: Poimenovan- ji pri Sv. Jakobu in Škedenju	19
Lojze Abram: Nepozaben obisk v Trstu	20
Franci Lakovič: November	21
Naši kraji in ljude: Nadja Kriščak: »Iz domače skrinje«	22
Zdravko Omerza: Borovnice	23
Šport: Lojze Abram: Osnovošolska olimpiada	24
Gianni Rodari - Ludovika Kalan: Mladi rak	25
Meta Rainer: Jablana	26
Novosti na knjižni polici: Marij Čuk: Rezijanska pravljica za najmlajše	27
Šolarji pišejo	28
Zapojmo veselo: Janez Bitenc: Cvik - cvak	29
Urednikova beležnica	30
Za bistre glave	31
Za spretne roke	31
Za spretne roke	3. stran platnic

Ilustracije za 1. številko Galeba so naredili:
Marjanca Jemec Božič (str. 9, 11); Marjeta
Cvetko (str. 8); Leon Koporc (str. 10, 27);
Božo Kos (str. 1, 8, 22); Jasna Merku (str.
19, 24); Borut Pečar (str. 3, 4, 5, 7); Jelka
Reichman (str. 12, 16); Bine Rogelj (str. 13);
Magda Tavčar (str. 14, 15, 17, 26, 3. plat.)

Priloga: Spomeniki padlim; 90-letnica roj-
stva Franceta Bevka - besedilo: Evgen Do-
rla, slike: Lojze Abram.

Neža Maurer

Ilustr.: Božo Kos

PESEM NAŠA

PESEM NAŠA
ZNANJE SLAVI,
PESEM NAŠA
SANJE RODI!

Z NAMI PREPEVA,
KDOR SI ŽELI
SREČO IN MIR
ZA VSE LJUDI.

SREČAMO SE IN SPOZNAMO,
DELAMO, SE RADI IMAMO.
KDOR ZNA VEČ, TA UČI;
UČENEC ZNANJA SI ŽELI.
KOT OB SONCU ŽITNI KLAS
SPOZNANJE NOVO RASTE V NAS.

PESEM NAŠA
ZNANJE SLAVI,
PESEM NAŠA
SANJE RODI!

Z NAMI PREPEVA,
KDOR SI ŽELI
SREČO IN MIR
ZA VSE LJUDI.

Čas brez pravljic

1.

»Čas brez pravljic« je resnična zgodba.

Borut Pečar, znani slovenski karikaturist, čigar starši so bili doma s Katinare in se sam šteje za Katinarca, opisuje v tej pripovedi lastna doživetja iz otroških let, ko je slovenski narod trpel veliko gorje pod tujčevim škornjem in krvavel v divji bratomorni vojni. Svoje spomine iz tistih hudih časov je Borut Pečar strnil v napeto povest o prizadetih nedoraslih otrocih in trpljenju pogumne matere, ki je v hudih nevarnostih skrbela za svojo družino, medtem ko se je oče kot partizan boril za svobodo.

Brezskrbno otroštvo, ki smo ga uživali Maja, Srečko in jaz v rojstni vasi Petrovče, je bilo skaljeno že s tistim dnem, ko nam je oče povedal, da mora na drugo službeno mesto. Oče je tu učiteljeval. Bil je napredno usmerjen vzgojitelj, vsestranski kulturnoprosvetni delavec in aktiven član Sokola. Takšen takratnim oblastem ni bil pogodu. Ko smo otroci dorasli za gimnazijo, ki bi jo lahko obiskovali v bližnjem Celju, so ga premestili v Škocjan na Dolenjskem.

To je bilo v nemirnih časih leta 1939, tik pred vojno. Mama je skrbela za dom in je znala nadvse spretno obračati vsak dinar njegove skromne plače, da nismo nikoli čutili po manjkanja. Takrat smo bili stari Maja 7, jaz 8 in Srečko 10 let. Do dneva, ko smo zvedeli, da bomo moralni zapustiti Petrovče, nismo slutili, da nas lahko kakšna sila iztrže iz našega srečnega gnezda. Živeli smo lepo, kot živijo vsi tisti otroci, ki imajo skrbne starše in urejen dom. Hodili smo v šolo in za družbo smo imeli še kopico vaških otrok. Ni nam manjkalo ne sonca ne dežja ne otroškega veselja, ki ga je prinesla celo toča, ko je zbila sosedova ja-

bolka na tla. Srečni in utrujeni od igre smo vsak večer popadali v mehke postelje in sladko spali do jutra, dokler nas ni prebudila mama ali sonce. Pred nami se je spet odpiral nov velik dan, poln lepote in otroškega veselja. Zdaj pa naj bi se poslovili od vsega, kar nas je tu tako sladko in varno obkrožalo: od dvořišča, od stare vegaste drvarnice, ki se je igrala z nami, in od travnika za njo, ki je vsako pomlad tako čudovito vzcvetel, da še dandanes občutim resnično pomlad, kadar se spomnim nanj. Ta travnik! Nam otrokom se je zdel tako velik, da je segal skoraj do roba sveta, do tja, kamor nismo smeli. Naša otroška radovednost pa je segala dlje. Z velikimi očmi smo raziskovali kraj ped za pedjo. Vedeli smo za vsako mačko, kje je imela mlade. Splezali smo v cerkveni zvonik in z višine gledali našo vas. Takrat smo v stolpu preplašili strašne netopirje in golobe in se bali ogromnega urnega nihala, ki se je premikalo enakomerno, kot bi žugal velik upraviteljev prst, ki smo se ga bali. Včasih smo pred nočjo, ko je odzvanjala »večerna luč«, takrat, ko morajo biti vsi pridni otroci

doma, stekli pod zvonik in veliki mežnarici pomagali ustavljati zvon. Obešali smo se na vrv, da nas je dvignila visoko pod strop, in vriskali od veselja.

Vsega tega smo se spomnili, ko smo odhajali drugam...

Nekoč smo videli padalce, ki so skakali iz aviona na letalski prireditvi v Levcu. Naslednji dan smo znosili vse robce iz mamine omare in delali iz njih padala, ki so nato žalostno obvisela na električnih žičah ali vrhovih dreves. Pekovega Duška je padalstvo tako navdušilo, da je doma z gostilniške mize snel velik prt, ga zgrabil za štiri vogale in z njim skočil s kozolca. Skok se je končal še dokaj srečno, vendar kljub sreči, v postelji.

Včasih, kadar je deževalo, smo se zavlekli na podstrešje in se tam igrali med staro šaro in ropotijo. Upali smo, da bomo nekoč odkrili pravi zaklad, četudi je za nas že ta navlaka predstavljal neprecenljivo vrednost. Tako smo še na marsikaterem podstrešju s kuštravimi glavami ometali pajčevino.

Nekega dne je pri sosedovih poginila kokoš. Novica je bliskovito obšla dvorišče in nato vso vas. Sklenili smo, da bomo revici priredili pravi pogreb. Stlačili smo jo v kartonsko škatlo, ob katero smo pribili dve fižolovki. Potem smo s sklonjenimi glavami, bosi in s počasnimi koraki stopicali za »krsto«, kot smo to že videli na pravem pogrebu. Šli smo do konca velikega travnika za drvarnico. Z golimi rokami smo nato izgrebli jamo; prepričan, da lovimo krta, nam je pomagal tudi pes Bobi. Pokopali smo kokoš in gomilo okrasili s poljskim cvetjem, ob njej pa zaboldili v zemljo lesen križ z napisom: Tu počiva naša putka Grahka. Takšne in podobne stvari smo doživljali iz dneva v dan, prav do takrat, ko se je nekega dne pred našim domom ustavil velik kamion, ki je vsak dan vozil premog iz rudnika Liboje na postajo v Petrovčah in nam otrokom v veselje zavijal vas v oblake prahu. Nanj so širje možje naložili vse, kar smo imeli, in izpraznili naš dom, da so sobe votlo odmevale. Odpeljali smo se v Škocjan. Za nami so ostali prazno dvorišče, drvarnica in travnik za njo, jablana na vrtu in, kakor mi, žalostna sosedova Perči in Pavči. S tem dnevom in v tej vasici je za vedno ostalo tudi moje prelepo otroštvo.

V Škocjanu smo si v šolskem stanovanju kmalu uredili nov dom. K pouku smo hodili kar čez vežo. Čas pa je postajal iz dneva v dan resnejši in vznemirljivejši. Strah pred vojno je moreče visel v zraku. Ljudje so se množično zgrinjali v farno cerkev k posebnim mašam za mir. Zateglo so molili in prepevali pobožne pesmi v upanju, da bodo izprosili božje usmiljenje. Na vsakem koraku se je govorilo le o vojni, mobilizaciji, Nemčiji in o Hitlerju. Mi otroci vsega sicer nismo razumeli, vendar smo

nosili celo pri igri tesnobo v srcu in strah pred neznanim, strah pred vojno, ki si je nismo znali predstavljati. Najbolj smo se bali besede mobilizacija, za katero smo vedeli, da nam bo vzela očeta. Mnogokrat smo opazili mamo, kako si na skrivaj briše solze s predpasnikom. Tako smo jo zaskrbljeno vpraševali, zakaj joče. Ni nam hotela povedati resnice, le vzdihnila je: »Ah, nič kaj takega, nečesa sem se spomnila... le igrajte se naprej.« Malo nas je še stisnila k sebi, pa smo spet potolaženi stekli na dvorišče. Še nečesa nismo prav razumeli. Zakaj smo moralni pred očetom skrivati kruh, kadar nam ga je namazala z marmelado. Razburjal se je: »Le razvajaj otroke, prehudo bo, ko bo prišlo...« Ti očitki so bili skorajda odveč, saj smo živeli skromno.

Oče nam je večkrat ob večerih, kadar je bil razpoložen, pripovedoval o grozotah iz prve svetovne vojne, katero je tudi sam okusil kot deček naših let. Pri njih doma na Katinari pri Trstu je bilo dvanajst otrok. Za tako veliko družino je domov primašal zaslužek samo ded, ki je opravljal službo cestnega nadzornika. Zemlje niso imeli. Oče nam je pripovedoval, kako daleč je hodil v šolo s Katinare v Trst. Še posebno hudo je bilo pozimi, ko je pihala burja in je bil mraz. S seboj je imel za ves dan samo v vsakem žepu po enkuhan krompir, s katerim si je obenem grel premražene ročice. Tako lačni so bili včasih, da so si spekli kruh iz moke, ki so jo nametli v izpraznjenih vagonih.

Neko jutro je v Škocjanu završalo. Novica o splošni mobilizaciji je pretresla sleherni dom. Mi smo se zgrnili okoli očeta, kot bi ga hoteli ubraniti. On pa je molče začel pripravljati vojaški zaboj in zlagati vanj

stvari iz omare. Naposled je oblekel še oficirsko uniformo, ki jo je imel spravljen doma. Bil je lep. Zelo mu je pristajala. Otroci smo ga občudovali in bili ponosni nanj. V uniformi se nam je zdel še večji in močnejši. Ves dan smo bili ob njem in zadrže-

vali jok. Ko pa je prišel trenutek slovesa, ko nam je na moč resno spregovoril in nas opomnil, da smo že veliki in pametni, naj ubogamo mamo in ji pomagamo, ker bo sedaj sama za vse, smo zajokali tembolj, ko smo opazili tudi na njegovem, sicer strogem obrazu, solze.

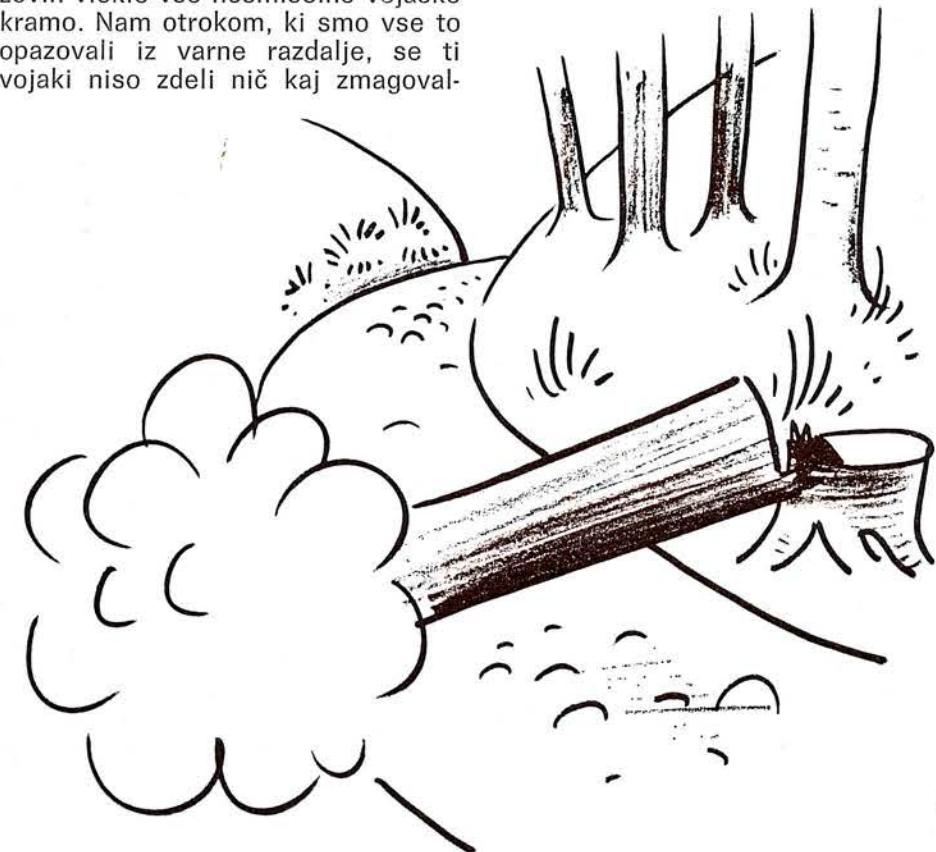
Jugoslavija je v zelo kratkem času neslavno kapitulirala. Zvedeli smo za izdajstvo, kako smo bili prodani, še preden so nas napadli Nemci. Vojaki so se hoteli bojevati, pa niso imeli orožja ali municije. Očetu se je čez nekaj tednov uspelo vrniti domov. Kakšno veselje je bilo to. Vsi smo planili nanj, še muca in pes Bobi. Vendar to ni bila takšna čista sreča kot takrat, ko se je vračal domov od kod drugod, kadar nam je prinesel pomaranče ali bombone. Tokrat nam je prinesel polno žalostnih novic. Sedaj smo le še pričakovali tujce, da nam bodo zasedli domovino in nam na naši zemlji zagospodarili. Zazrl sem se skozi okno na zelene travnike, njive, gozdove.

Ali je to mogoče, tujci pri nas? Skakšno pravico? Nisem mogel verjeti, da bo res. Zdela se mi je, kot da vsa narava žaluje z nami, kot da sonce sije drugače. Nemočni smo pričakovali dan, ko bo prihrumela tuja vojska in z njo vsa resnica našega poraza.

Ljudje pa le niso mirno čakali in držali križem rok. Da bi otežili sovražnikov prihod, so se lotili prekopavanja cest z globokimi jarki in podirali velika drevesa čez glavne poti. Tako se je že v prvih dneh okupacije v teh krajinah začel organiziran odpor proti okupatorju. Ta odpor je organiziral oče in še nekaj najbolj pogumnih ljudi. Škocjan so zasedli najprej Nemci in kasneje Italijani. Prišli so seveda kljub oviram. Italijani so se v dolgi koloni utrujeno premikali in priganjali uboge mule, ki so na vozovih vlekle vso nesmiselno vojaško kramo. Nam otrokom, ki smo vse to opazovali iz varne razdalje, se ti vojaki niso zdeli nič kaj zmagoval-

ski. Bolj so nas spominjali na cigane. Smrdeli so po znoju in mulah, za njimi se je dvigal prah. Še isti dan so se vgnezdzili v šoli in v občinskem poslopju. Zmagoslavno so razobesili svoje zastave. Čez čas so našo šolo z novo tablo preimenovali v SCUOLA POPOLARE. Zazidali so na njej vsa okna in skozi majhne odprtine potisnili strojnične cevi. Bali so se nekakšnih komunistov, ki so si jih predstavljali kot pošasti iz gozda. Venomer so spraševali, kako daleč od tod so Bosanci, tisti Bosanci, ki imajo nože v ustih. Z njimi so imeli slabe izkušnje.

Pred Italijani niso bile nikjer varne ne kokoši ne vrabci in mačke, celo kače ne. Vse so pohrustali. Kokoši so spretno lovili na trnek, na katerega so za vabo nataknili zrno koruze. Tudi naš slavček, ki je na

drevesu blizu šole vsako noč tako čudovito pel, je za vedno utihnil v njihovih želodcih.

Poleti leta 1942 so Italijani v Škocjanu doživeli velik preplah. Ko so partizani iz gozda z mitraljezom začeli streljati na občinsko poslopje, so Italijani prestrašeni še isti dan zapustili Škocjan. Zbežali so v Novo mesto. Naša vas je zaživelala kot pravo osvobojeno ozemlje. Politični delavci so javno začeli z delom. Ustanovili so ljudsko oblast. Po vsej okolici so se sklicevali sestanki in zbori, na katerih se je glasno in odločno govorilo, da se je treba z vsemi silami boriti proti okupatorju. Takrat je bila ustanovljena tudi pionirska organizacija. Bila nas je prava četa malih partizanov. Na glavah so nam štrlele triglavke, ki smo si jih znali sešiti sami, le rdeče petokrake zvezde nam je izrezal oče. Nabirali smo zelišča po gozdovih in jih znašali v sobo občinskega poslopja. Iz potoka Radlja smo izvlekli nekaj pušk, ki so jih ob kapitulaciji domačini zmetali v vodo. To sicer niso bila bogve kakor velika dejanja, vendar smo bili pionirji ponosni nanje. Bili smo del splošne aktivnosti in zagnanosti, ki je takrat vladala v Škocjanu.

Spominjam se, kako so aktivisti neko noč po vaseh organizirali veliko nabiralno akcijo za hrano, obutev, obleko in odeje za partizansko brigado, ki se je bojevala nekje na Kičevskem. Že ob zori so kmetje privažali pravkar pečeni kruh in drugo, da se je kar trlo voz na občinskem sejmišču. Tudi mi pionirji smo sodelovali v tej akciji. Zbirali smo po hišah denar in pri tem nabrali za naše borce tudi precej klobas.

Nekega dne pa so se partizani po napadu na postojanko v Zameškem ustavili v Škocjanu. S sabo so na vozovih pripeljali tudi nekaj ranjencev in enega mrtvega. Ležal je na senu

in čez obraz je bil pokrit s površnjkom. Plaho smo jih opazovali. Obrazi partizanov so bili bledi in utrujeni. Otroci smo šele tedaj prvikrat videли in občutili vso resnost partizanskega boja. Do takrat smo se pionirska organizacija bolj ali manj igrali, kot se pač igrajo otroci vojake z lesenimi puškami in bajoneti.

Naslednjega dne je bil slavnostni pogreb partizana. Na pokopališču se je zbrala velika množica ljudi. Pionirji smo stali ob krsti na častni straži. Bilo me je strah. Pod krsto na tleh sem opazil kri, skozi priprti pokrov pa so se videle partizanove bose noge in mrlisko rumeni podplati. Nekdo je ob odprttem grobu spregovoril. Govoril je o svobodi in o boju, ki ne bo lahek. Partizani so nato svojemu mrtvemu tovarišu v slovo zapeli žalostinko, pesem, ki smo jo takrat prvikrat slišali: **Kot žrtve ste padli v borbi za nas...** Na glasno povelje so nato borci dvignili puške in izstrelili salve v nebo. Ptiči so se splašili z vej, v gozdu je glasno odjeknilo.

Domov sem prišel globoko pretresen in potrt. V meni so odmevali streli, odmevala je žalostna pesem, kri, smrt...

Ti nemirno svobodni dnevi, ko je vsepovsod okrog nas divjala vojna, so v sebi nosili veliko slutnjo, da svoboda ne bo dolgo trajala. Ta mir je bil kot zatišje pred nevihto. In res, že v avgustu so kot razbesnela povodenj pridrveli nazaj Italijani. Niso prišli sami. S seboj so pripeljali slovensko vaško stražo, slovenske izdajalce, ki so jim vdano hlapčevali. Belogardisti, kot so se kasneje imenovali, so razglašali, da se borijo za vero in Boga. Nosili so dolge puške in z velikih črnih baretk so grozile značke z mrtvaško glavo. Aktivistom je uspelo, da so se pravočasno umaknili. Odšli so v partizane. Mama in

mi trije otroci pa smo ostali sami doma, sredi belogardističnega gnezda, obtoženi vseh »grehov« iz preteklih dni. Bili smo vsepovsod nezaželeni. Ljudje so nam obrnili hrbte. Redki so bili tisti, ki so se upali govoriti z nami. Italijani so zahtevali, da se nikamor ne oddaljujemo. Mami so ukazali, da se mora vsak dan javiti na karabinjerski postaji. Tu so jo zasliševali in ji grozili s smrtjo. Na vsak način so hoteli izvedeti, kje so partizani in kje je njen mož. Mama se je vsakokrat vsa bleda in prestrašena vrnila med nas. Bali smo se zanjo. Pomagati ji nismo mogli. Bila je globoko zaskrbljena za našo usođo. Pričakovali smo najhujše. Iskali smo, kako bi se rešili iz tega pekla. Nismo si več upali stanovati v šoli, ki je stala na samem. Prenočevali smo pri učiteljici Nemančevi, ki je bila dovolj pogumna, da se nas je upala sprejeti pod streho.

Nas otroke je skrbel še golobček, ki je ostal sam v šoli. Smilil se nam je. Kaj bo njim? Ni še bilo dolgo, ko smo ga naučili letati. S hriba nad šolo smo ga vrgli v zrak, on pa je nam v veselje razprl krila in jadral navzdol, naravnost v golobnjak pod streho drvarnice. Moramo ga rešiti! Ujeli smo ga in ga zaprli v golobnjak, vanj pa nastrosili skoraj do vrha pšeničnega zrnja. Tudi na vodo nismo pozabili. Tu bo na varnem, smo modrovali. Po končani vojni pa primemo ponj.

Vsako noč se je v okolici vasi slišalo prasketanje pušk. Najbrž so se partizani spopadali z italijanskimi patruljami. Tudi za to smo bili sokrivi, saj je po prepričanju belogardistov in Italijanov te akcije vodil naš oče. Tiste noči so bile nemirne, vetrovne in polne črnih slutjenj.

(Dalje)

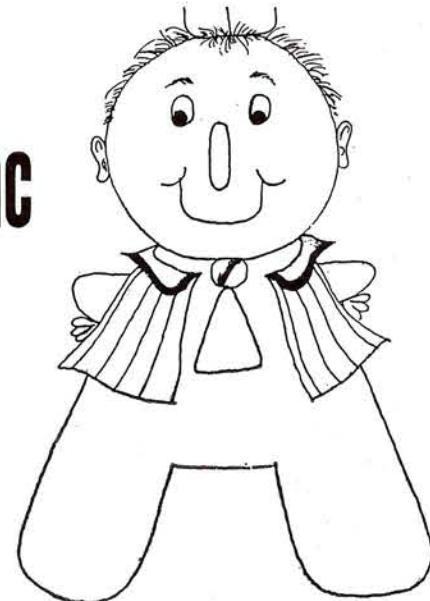
SONČNICE V JESENI

Vojan Tihomir Arhar
Ilustr.: Marjeta Cvetko

Samoglasniški pajac

STOJI MOŽIC NA ČRKI A;
TO NOGI BREZ COPATOV STA.
A KAJ POMENI ČRKA E?
LE REDKI, KRATKI, SO LASJE.
IN PALIČASTA ČRKA I?
AH, NOS, KI V BELI DAN ŠTRLI.
JE BUČA TOLSTA ČRKA O.
KAKO NAJ TRUP BREZ GLAVE BO?
POD NOSOM USTA — ČRKA U —
NE ZINEJO NE »AV« NE »MU«!

Megla.
Sonca ni,
da bi osvetlilo dolino
med gorami.

Osamljene sončnice
na goli njivi
povešajo zlate trepalnice
in njihove črne oči,
ki so poleti hodile za soncem,
nepremično zro
v vlažno, temno prst
pod seboj.

Ob steblih se opletajo
ohlapni, rjavo zeleni listi
kot mrtve, brezmočne roke.
Sončnice umirajo.
Zapuščene in zamišljene
še sanjajo o soncu
in vdano čakajo,
da bo steblo zaškrtnalo
pod rezilom
in se bodo črne oči zdrobile
na nešteto zrn.

Dan mrtvih

ŽIVO SVEČKO SMO PRIŽGALI
NA OBRASLI GOZDNI JASI,
KI SO JO ZAZNAMOVALI
NAŠI PARTIZANSKI ČASI;
ŽIVO SVEČKO SMO PRIŽGALI.

DROBEN PLAMEN NAS OZARJA
KOT MOGOČEN SIJ OD VČERAJ
IN V NAS TRDNO VEZ USTVARJA
Z DNEVI SLAVNIMI ZA ZMERAJ;
DROBEN PLAMEN NAS OZARJA.

IN KOT ENA SMO DRUŽINA
ŽIVI, MRTVI SKUPAJ ZBRANI
CICIBANI, PARTIZANI
IN KROG NAS IN V NAS IN Z NAMI
TIHO POJE DOMOVINA...

FRIC IN MARIO

Stanovali so v majhni hiši na drugi strani naše ceste. Oče je bil dimnikar. Oborožen s krtačami in strgali je vsako jutro zgodaj odhajal ometat dimnike in se največkrat vračal šele proti večeru. V zadnjem času ga je spremjal šestnajstletni sin Fric, ki bo nekoč po očetu prevzel obrt. Fric je bil prav tako opravljen kot oče in kmalu tudi prav tako sajast kot on. Bil je bolj sam svoj in se ni z nikomer družil, tudi takrat ne, ko še ni bil tako umazan od saj. Zato smo se ga izogibali. Tudi v družbi s tri leta mlajšim bratom Marijem ga ni še nihče videl. Bili smo prepričani, da je svojega brata mrzil, ker je ta hodil v gimnazijo, da bi postal »kaj boljšega«.

Mario je bil drugačnega kova. Bil je ljubezniv, za učenje nadarjen, in se ni sramoval ne skromno oblečene matere ne sajastega očeta, ampak se jima je pridružil, če ju je srečal v mestu.

Nenadoma pa je Mario v tretjem razredu gimnazije tako hudo obolel na pljučih, da je moral pustiti učenje in leči v posteljo, kakor je zahteval

zdravnik. Stregla mu je najbolj mati, najmanj pa se je Fric brigal zanj.

Z Marijem sva si bila prijatelja, ko je bil še zdrav, med njegovo boleznijo pa se je ta nit pretrgala, ker njegovi materi ni bilo po volji, da bi ga kdo obiskoval, ko je ležal v postelji. Rekla je, da mora imeti mir in se ne sme vznevimirjati. Samo takrat sem se mu lahko pridružil, ko mu je zdravnik dovolil, da sme sedeti na vrtni klopi in se sončiti.

Bilo je nekega sončnega zimskega zimskega dne, ko je smel spet na vrt in sem ga tam obiskal. V rokah je držal knjigo pesmi največjega nemškega pesnika. Pobožal jo je in dejal: »Ena pesem je posebno čudovita!« Odprl je knjigo in mi jo prebral. Bila je pesem o očetu, ki je jahal s sinom v naročju proti domu v temni noči in skozi vihar. Vso pot ga je preganjal zlobni gozdni duh in mu hotel vzeti otroka. Nazadnje je oče le prijahal do doma, a otrok v naročju je bil — mrtev... Mario je bral s tresočim glasom. In ko je kon-

čal, ga je napadel tak kašelj, da se je kar zvil in z obrazom med koleni izbljuval polno penastega katarja.

»Bojim se, zelo se bojim, da ne bom dočakal pomlad!« je potem vzdihnil in me prosil, naj mu pomagam v hišo.

In je res ni dočakal. Nekega večera v februarju je tiho ugasnil. Iz hišice je takrat planil materin krik tako silno, da smo ga slišali celo v zaprtih sobah. Ko brez uma sem stekel čez cesto v hišico. Mario je ležal še v postelji. Narahlo sem se ga dotaknil in dahnil: »Mario!« Mati je klečala ob postelji, a samo še tiho ječala z obrazom na blazini. Ob vratih sta se prikazala oče in Fric. Oče je stopil naprej in pomagal materi na noge, Fric pa se je ustavil med vrati, naslonil glavo na podboje in iz oči so mu privrele solze, zdrknile po licih in zarisale v sajasti obraz dve široki in svetli rožasti črti.

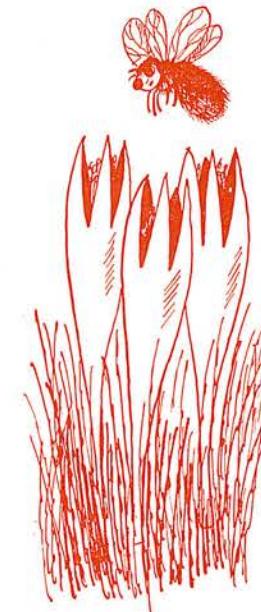
To me je pretreslo skoraj tako kot Marijeva smrt...

Neža Maurer

Ilustr.: Marjanca Jemec Božič

Kje spijo podleski

Podleski
spijo pod lesko.
Ko se zbudijo,
v gručah k potoku hitijo,
v kroge posedejo,
lila mreže razpredejo —
pa čebele, metulje
in sončne žarke lovijo.

ODLOČITEV

Mi na zboru zbrani ptički:
čički, taščice, kraljički,
kosi, vrabcev trop, penice,
dleski, lastovke, sinice,
krivokljuni, drozgi, liščki,
stržki, brglezi, menički,
ščinkavci, škrnjanci, slavci,
mojstri pevci, ščebetavci,
pogorelčki, vsi kalini,
kar nas v tejle je dolini,
več ne bomo žvrgoleli,
čivkali in gostoleli.

Ker hudobni deček Vanja
s fračo, kamni, nas preganja,
zdaj se selimo drugam,
naj brezsrečnež žvižga — sam!

Škržat in vrabček

V vinogradu je pel
ves dan škržat vesel:
»Drži, drži, drži,
tu grozdek že zori!«

»Seveda, da drži!«
mu vrabček zacvrči,
»In ko bo dozorel,
moj kljunček ga bo vzel.«

»Drži, a ti si tat!«
odgovori škržat.

»O, ne! Jaz nisem tat,
priateljček škržat,
saj črve sem lovil,
ličinke pomoril!«

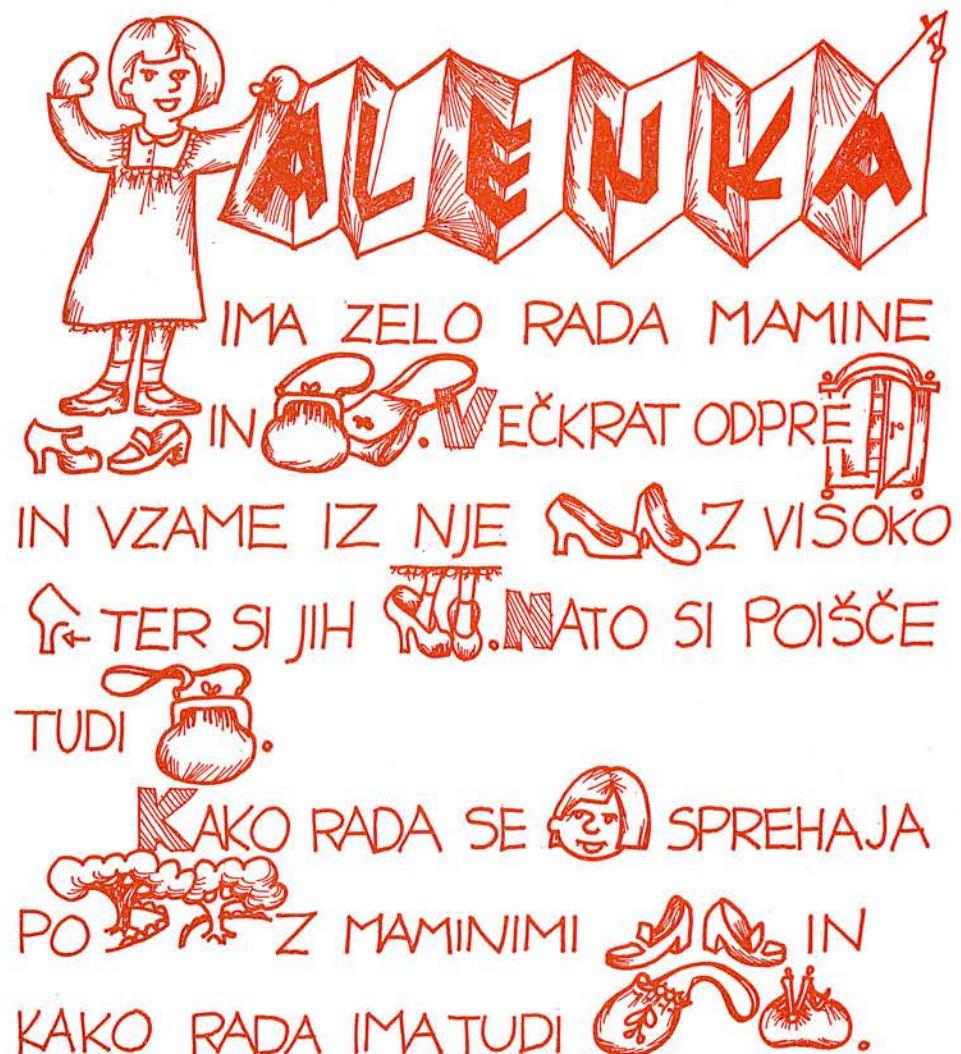
Plačilo zdaj dobim,
se z grozdkom pogostim.«
»Drži, drži, drži!«
Škržat mu pritrdi.

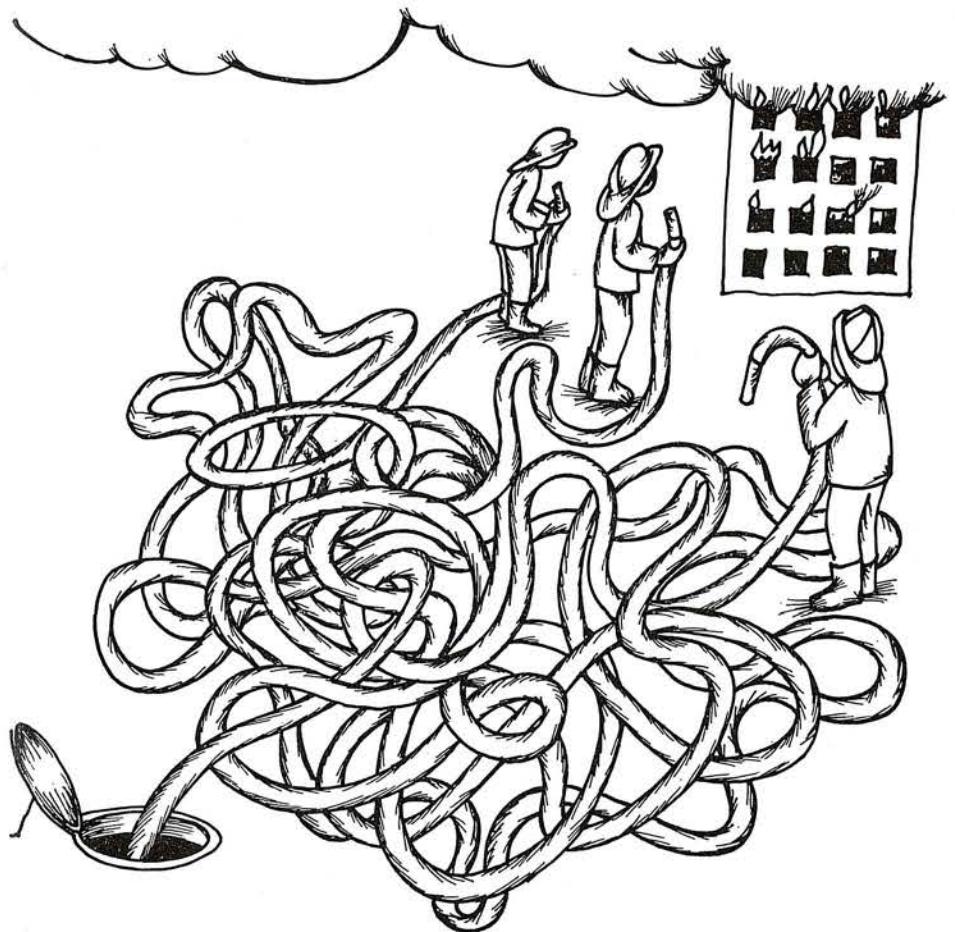
Danilo Gorinšek

Oktoper

Posédimo spet v šolsko klop
in knjige spet odprimo,
ko smo spočili se dovolj,
lahko se spet učimo.
A vmes se kajpak zlatih dni
jesenskih še naužijmo!

POŽAR

GASILCI SO PRIHITELI, DA BI POGASILI POŽAR.
IZ KATERE CEVI BO BRIZGNILA VODA?

LJUDSKA

Ponedeljek je rekel Torku, naj Sreda vpraša Četrtek, če je Petek res povedal Soboti, da bo v Nedeljo praznik.

SONCE IN LUNA

Nekoč je bilo velikansko jajce, do vrha polno rumenjaka in beljaka.

Iz rumenjaka se sčasoma razvilo Sonce, iz beljaka Luna.

Zato je Sonce zlato rumeno, Luna pa srebrno bela.

Danilo Gorinšek

Ilustr.: Jelka Reichman

Medved čuvaj

Se piše Jurij Prismodè,
v Prismukovcih je za župana,
mož je poznan vsenaokrog,
da večjega ni telebana...

Ker sadovnjak mu poln je hrušk,
tam za čuvaja si postavi
— medveda sladkosnedega,
ta pa vse hruške brž — pospravi...

Nabije s kolom ga župan,
zdaj medved sicer ima buške,
zato pa nima Prismodè
na vrtu več — nobene hruške...

2. SPOMENIKI PADLIM - Vojaško pokopališče v ul. della Pace v Trstu. Spomenik posvečen sovjetskim partizanom, ki so se borili v enotah Jugoslovanske armije in so padli v bojih za osvoboditev Trsta.

1. SPOMENIKI PADLIM - Vojaško pokopališče v ul. della Pace v Trstu. Spomenik pred grobnico, kjer počivajo posmrtni ostanki borcev enot Jugoslovanske armije, ki so padli meseca maja 1945 v bitkah za osvoboditev Trsta.

4. SPOMENIKI PADLIM - Pokopališče v Mačkovljah (občina Dolina). Spomenik padlim vaščanom.

3. SPOMENIKI PADLIM - Pokopališče v Mačkoljah (občina Dolina). Spomenik na grobu dveh padlih borcev Jugoslovanske armije.

6. SPOMENIKI PADLIM - Salež (občina Zgonik).

5. SPOMENIKI PADLIM - Gabrije (občina Sovodnje ob Soči).

8. SPOMENIKI PADLIM - Pokopališče v Barkovljah (občina Trst).

7. SPOMENIKI PADLIM - Spomenik padlim talcem na gmajni blizu proseške železniške postaje (občina Zgonik).

2. 90-LETNICA ROJSTVA FRANCETA BEVKA - Rodil se je 17. septembra 1890 v Zakojc pri Cerknem. Bil je najstarejši sin izmed osmih otrok. Oče je bil čevljar. Osnovno šolo je mali France obiskoval v sosednjem Bukovem. Nato je bil nekaj časa trgovski vajenec v Kranju, nakar se je vrnil domov. Na sliki: Bevkova rojstna hiša.

4. 90-LETNICA ROJSTVA FRANCETA BEVKA - Tedaj se je odločil za nadaljnje šolanje. Obiskoval je učiteljišče v Kopru in pozneje v Gorici. Po uspešno opravljeni maturi je tri leta učiteljeval v vaseh pri Cerknem. Potem so ga vpoklicali v vojsko. V uniformi avstrijskega vojaka se je moral boriti na ruski fronti. Na sliki: Bevkova delovna soba v idrijskem muzeju.

6. 90-LETNICA ROJSTVA FRANCETA BEVKA - Od leta 1926 dalje so ga fašisti večkrat pahnili v zapor, izgnali iz Trsta, konfirirali na otok Ventotene, internirali v južno Italijo in nazadnje jeseni 1942 so ga zaprli v grajske zapore v Gorici, kjer je ostal do septembra 1943. Potem je šel v partizane in prevzel vodilna mesta. Med drugim je skrbel za obnovo slovenskih šol na Primorskem. Na sliki: Bevk partizan.

8. 90-LETNICA ROJSTVA FRANCETA BEVKA - Priljubljene Bevkove mladinske povesti so: »Tonček«, »Pesterna«, »Pastirci«, »Pikapolnica« in še mnoge druge. Najbolj znana pa je Bevkova povešt »Kaplan Martin Čedermac«. 17. septembra 1970, ravno na svoj osemdeseti rojstni dan, je pisatelj umrl v Ljubljani, pokopan pa je na pokopališču v Solkanu. Na sliki: Bevkov grob na solkanskem pokopališču.

1. 90-LETNICA ROJSTVA FRANCETA BEVKA - France Bevk je najplodovitejši slovenski pisatelj, saj je napisal nad 130 knjižnih del in še nešteto člankov za razne liste in revije. Znal je pisati v preprostem jeziku tako za odrasle kakor za malčke. Na sliki: Bevkov portret.

3. 90-LETNICA ROJSTVA FRANCETA BEVKA - Doma si je služil kruh kot dninar in se obenem učil čevljarsvta pri očetu; pozimi v prostih urah pa je pisal zgodbe. Prvo pisateljsko zaduščenje je doživel kot šestnajstletni mladič, ko mu je tržaška revija »Družinski prijatelj« objavila krajošo črtico »Vstajenje«. Na sliki: vas Zakojca.

5. 90-LETNICA ROJSTVA FRANCETA BEVKA - Po končani vojni se je vrnil na Primorsko. Zaposlil se je v Gorici kot urednik raznih listov in revij in za nekaj časa tudi v Trstu kot časnikar pri dnevniku »Edinost«. Medtem je napisal tudi mnogo knjižnih del. Bevk je bil fašistom trn v peti, zato so ga začeli neusmiljeno preganjati. Na sliki: Bevkov dom v Rožni dolini.

7. 90-LETNICA ROJSTVA FRANCETA BEVKA - Po vojni je prišel v Trst. Tu je bil nekaj časa predsednik Narodnoosvobodilnega odbora. Potem se je preselil v Ljubljano. V Ljubljani se je kot izvoljeni poslanec zavzemal za usodo Primorske. Prejel je več odlikovanj za zasluge in mnogo nagrad in priznanj za svoje pisateljsko delovanje. Na sliki: platnica Bevkove mladinske knjige »Ob morju in Soči«.

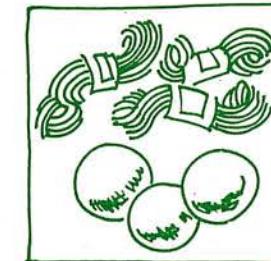
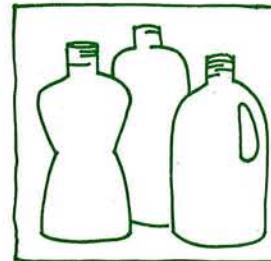
Vera Poljšak

Ilustr.: Magda Tavčar

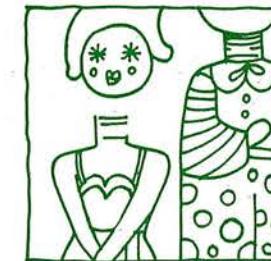

LUTKE IZ STEKLENIČK

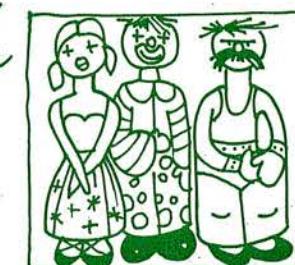
Poisci nekaj plastičnih steklenic in žogic, črno in

rumeno volno, tempera barve in lepilo

Svinčnikom nariši glavne oblike. Pobarvaj

lutke s tempera barvami, katerim si primešal nekaj kapljic lepila. Pričepi šopek volnenih las in brke. Pričepi jim pod dno še čevlje iz lepenke!

Dušan Jelinčič

SANJSKO MESTO SAN FRANCISCO

Verjetno ste še vsi slišali govoriti o mičnem mestu v Kaliforniji v Združenih državah Amerike, o San Franciscu. Marsikdo, ki je bil tam, je prepričano rekel: »San Francisco je najlepše mesto na svetu!« In res je to mesto nekaj krasnega, z vseh stališč. Zemljepisno je mesto postavljeno v notranjosti širokega zaliva, ob katerem se nahajajo še druga mesta kot Berkeley, s svojo znano univerzo, in Oakland s svojim velikim pristaniščem, bolj v notranjosti pa

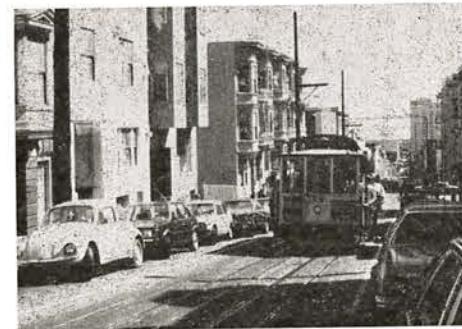

mesteca Palo Alto, Santa Clara in še druga. Na zahodu pa se San Francisco opira na Tih ocean. Od enega konca zaliva do drugega sta razpotegnjena dva zelo dolga in veličastna mosta Golden Gate Bridge in Bay Bridge, v notranjosti zaliva pa sta dva prav tako znamenita otoka, bivša kaznilnica Alcatraz, iz katere ni zbežal nihče, čeprav jih je že mnogo poskušalo, ter Treasure Island, Zakladni otok, ki je bil »zgrajen« v začetku tega stoletja na kamnitih ostankih, smeteh ter delno tudi razvalinah, ki jih je povzročil potres nekaj let prej.

To so zemljepisne lepote pokrajine San Francисca. Kaj pa mesto samo? To je pravi biser! Sestavlajo ga, poleg seveda običajnih

nebotičnikov, ki so skoraj vsi na kupu ob morju, v glavnem majhne in prijetne hišice, vse te pa so postavljene na prijetnih gričkih. Res! San Francisco je mesto s šestimi milijoni prebivalcev, razprostira pa se na desetinah in desetinah gričkov. Marsikdo je že gotovo videl v kinu ali pa po televiziji vse te strme ulice »Frisca«, kakor vsi kar po domače imenujejo to mesto, kako se vlečejo gor in dol, tako da skoraj ni nič ravnega, temveč sami klanci in spusti. Prav prijetno je hoditi po takem mestu in, ko prideš na vrh klanca, vidiš ves krasen zaliv, ko pa se spet spustiš, vso mogočno mesto nad seboj.

Kakšna pa je pravzaprav najbolj prijetna turistična značilnost San Francisca, tako da si jo hodijo ogledovat iz vseh držav sveta? Tramvaj vendar! Tramvaj, ki po dveh progah prebrede lep del gričkov tega mesta, ti pa kar stojiš in se steguješ iz njega, tako da si lahko lepše ogledaš panoramo. Tramvaj gre strmo gor, takoj nato pa se strmo spusti navzdol, voznik pa dela čudež, ko izredno energično premika vзвode in ročke, za kar je potrebno precej fizične moči.

Kaj je še zanimivo v »Friscu«? Mnogo stvari. Kitajska mestna četrt na primer, tako imenovana Chinatown. Tu živijo sami Kitajci, saj je to najštevilnejša kitajska skupnost izven matične države. V glavnem so to trgovci, obrtniki, vsi pa so zelo prijazni in smehlajoči. Marsikdaj sem v njihovih stavracijah celo jedel, ko pa je tako dobro in poceni.

Kaj pa te najbolj prijetno preseneti v San Franciscu, poleg seveda naravnih lepot? Vsi so odprtji, prijazni, vedno ti radi pomagajo, vsi so veseli, vedri in se radi s teboj pogovorijo.

San Francisco je zelo mlado, dinamično in živo mesto. Najlepše se je sprehajati zvečer po nabrežju, ko ta življenskost pride še bolj do izraza. Na vsakem oglu vidiš mladi-

no, ki poje in igra na kitaro, druge spet na harmoniko, violino ali saksofon, spet drugi uprizarjajo osebne smešne ali cirkuske predstave kar na ulici! San Francisco je torej pravo mesto sanj, in kdor je imel to srečo, da ga je obiskal, si je zaželet, da bi se spet čimprej vrnil!

Maja Klun

Ilustr.: Jasna Merku

NE PREZIMIJO SAMO MEDVEDI

Po tleh so se podili listi. Rahlo usločeni, rumeni, rdeči in rjavi so lovili veter v svoja krila in se igrali. Veliko jih je bilo in dobro so se zavabali, le eden ne. Majhnega rumejnega lista z rumeno pego je namreč zeblo. S tovariši se je podil le zato, da bi se ogrel.

»Švist, švist,« so zažvižgali listi, ko so Janijeve noge zabredle medjne. Jani je šel na potep. Oblekel je hlače, ki si jih je moral zavihati, ker so mu bile predolge.

»Tole je priložnost zame,« je posmisil premraženi rumeni list s pego, izkoristil sapico, ki je ravno tedaj zavela in skočil v hlačni zavihek.

Ko je Jani zvečer slekel hlače, je listek padel na tla in odfrfotal pod

Lojze Abram

Poimenovanji pri Sv. Jakobu in v Škednju

V kratkem ne bo več slovenske šole pri nas brez imena kakega naših znamenitih in zaslужnih ljudi, ki so s svojim življenjskim delom obogatili slovensko kulturo, ali pa so se žrtvovali za boljše, svobodne čase in razmere, v katerih živimo. Prav je, da se takih ljudi spomnimo in da po njih poimenujemo naše šole, ker smo lahko ponosni nanje, kot na vzornike, ki jih ne smemo prepustiti pozabi. Naši zanamci nam bodo zato hvaležni in imena teh ljudi, ki jih nosijo slovenske šole, bodo vedno spominjala, da smo Slovenci v teh krajih prisotni že dolga stoletja.

Zadnje čase so se vrstila že številna poimenovanja slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem, ob koncu minulega šolskega leta sta bili še dve.

Slovensko osnovno šolo pri Sv. Jakobu so 25. maja poimenovali po priznanem mladinskem pisatelju in učitelju Josipu Ribičiču, mladinskomu vzorniku in ustanovitelju pred vojno zelo priljubljene mladinske revije »Novi rod«. Josip Ribičič je deloval v naši najožji tržaški domovini in bil priznan učitelj, ki je v črni dobi fašizma ključoval izropanju našega kulturnega premoženja in v veliki meri pripomogel, da črni oblastneži niso zatrli naše slovenske besede.

Na slovesnosti na šoli pri Sv. Jakobu so tedaj odkrili v veži bronast doprsni kip Josipa Ribičiča.

Teden dni kasneje, 1. junija, je bil prav tak pomemben dogodek v Škednju. Tamkajšnjo slovensko osnovno šolo so, po dolgotrajnih homatijah z občinskimi oblastmi, končno poimenovali po domačinu, učitelju, glasbeniku in nekoč lastniku revije »Galeb«, Ivanu Grbcu. Grbec je bil neutruden borec za pravice slovenskih ljudi predvsem v Škednju, vnet zbiratelj ljudskih pesmi in napevov in ustanovitelj raznih pevskih in mladinskih zborov. Na dvorišču šole v Škednju stoji zdaj doprsni kip Ivana Grbca.

Na obeh slovesnostih se je kar trlo lju-

di. Bodisi pri Sv. Jakobu, kot v Škednju, so šolarji z recitacijami, prizori in pevskimi nastopi, izpolnili večji del sporedov obeh

proslav, s čimer so dali največji poudarek svečanostim poimenovanj dveh slovenskih mestnih šol v Trstu.

Lojze Abram

Nepozaben obisk v Trstu

Deževno vreme v nedeljo 12. oktobra ni prav nič motilo malih ljubljanskih obiskovalcev slovenskega otroškega vrtca na Gredi. Pripeljali so se z avtobusom in se potem v spremstvu vzgojiteljic zapodili v prostorno vežo, kjer so jih čakali tržaški sovraštniki s starši. Naglo so se prebuli v copatke, ki so jih prinesli s seboj, in se zastrmeli v prijazno ravnateljico, ki jim je izrekla pristršno dobrodošlico z rahlim obžalovanjem, da se ne bodo mogli razigrati na odprttem, ker jim je vreme nenaklonjeno.

Tokrat ni bilo več plahosti in nezaupljivosti. Letošnje drugo srečanje otrok iz vrtca na Kodeljevem v Ljubljani in tržaških otrok ni bilo več nobena novost. Med seboj so se že poznali, saj so navezali prijateljske stike že lani, ko so jih tržaški otroci obiskali v

Ljubljani. Zato je bil postanek v veži zelo kratek in ljubljanski najmlajši obiskovalci so kmalu osvojili notranje prostore slovenskega vrta ter se očitljivo od blizu zanimali, kako preživljajo šolske urice njihovi tržaški sovraštniki.

Koliko veselega vpitja in razposajenega tekanja do ternutka medsebojne izmenjave ličnih darilc. In potem so se mali obiskovalci pomešali med seboj in sedli za mizice, da popijejo topel čaj, ki se je ob tako vlažnem vremenu kar prilegel. V jedilnici so ljubljanske otroke prisrčno pozdravili tudi sošolci italijanskega vrtca in izkazalo se je, da nepoznavanje jezika ne ustvarja nobenih predvodov in zadržkov. Ljubljanski in tržaški otroci obeh narodnosti so se kmalu prav dobro razumeli. S pomočjo

Franci Lakovič
Ilustr.: Božo Kos

November

Odrgan list iz koledarja,
meglice vlažne okrog hiš,
na šipe droben dež udarja
in veje ziblje vetra piš.

Kjerkoli tih je gomila,
ki veže s prejšnjim zdanji čas,
nanj roka cvet bo položila
v imenu vsakogar od nas.

vzgojiteljic so potem uprizorili več igric in se zabavali do ure prepotrebrega, obilnega in dobrega kosila v splošno zadovoljstvo vseh.

Srečanje se je v popoldanskih urah nadaljevalo na stadionu »Prvi maj« s telovadnim nastopom ljubljanskih in tržaških otrok, ki obiskujejo Športno šolo. Nastop je bil v okviru prijateljskega obiska članov ljubljanskega športnega društva »Slovan« pri članih športnega združenja »Bor«, ki sta od lanskega junija med seboj pobrateni.

Ni treba poudarjati, da so otroci iz Ljubljane in Trsta s svojimi prikupnimi telovadnimi vajami želi največje odobravanje številnega občinstva in same ravnateljice vrtca na Greti. Bil je to res prisrčen stik, ki je ponovno pripomogel k tesnejšemu medsebojnemu spoznavanju ne samo med otroki, temveč tudi med odraslimi s tostran in onstran meje matične domovine. Taka srečanja v Trstu in Ljubljani bi morala biti bolj pogosta, in to so si že zeleli predvsem otroci, ko so se poslavljali od ljubljanskih prijateljev, ki so zapuščali Trst, kjer so v družbi tržaških slovenskih in italijanskih sovraštnikov preživeli nekaj res nepozabnih uric.

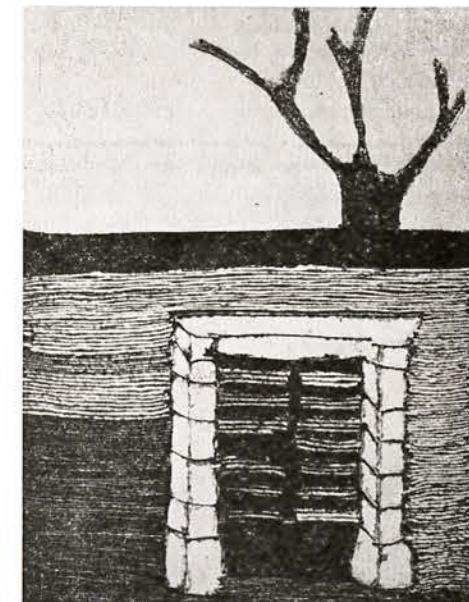
Nadja Kriščak

»IZ DOMAČE SKRINJE«

»Iz domače skrinje«, tako se je imenovala razstava, ki sta jo pred približno letom dni pripravila Odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici in tržaška folklorna skupina »Stu ledi«. Spomladis pa je bila na vrsti druga razstava v prostorih Zvezze slovenskih kulturnih društev. Posvečena je bila risbam, predmetom in spisom, s katerimi so otroci in dijaki slovenskih osnovnih in nižjih srednjih šol, po ogledu razstave v Kulturnem domu, sodelovali na natečaju.

»PLES«, Natalija Gregori
3. r. SŠ »S. Kosovel« - Opčine

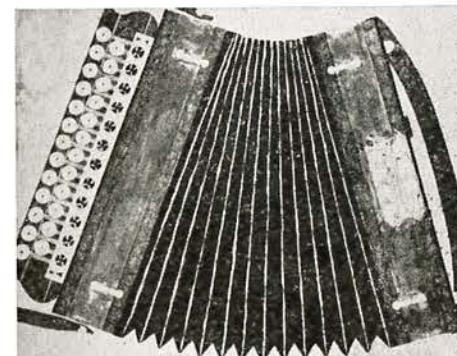
»KALUNA«, Pavel Milič
3. r. SŠ »I. Gruden« - Nabrežina

Otroci so pokazali res veliko zanimanje za kulturno dediščino, katere delček je bil na ogled v Kulturnem domu. Odrasli, ki so zbirali stare predmete in oblačila za razstavo, so očitno uspeli posredovati otrokom tisto navdušenje, ki jih je gnalo, da so pogledali v stare skrinje in po zaprašenih podstrešnih policah. Otroci so z istim veseljem in morda še večjo radovednostjo začeli šariti po zapuščenih podstrešjih in kleteh, da so narisali vrsto skoraj pozabljenih predmetov, ki že dolga leta niso več v uporabi.

bi. Imeli pa so opravka tudi pri dedkih in babicah, katere so spraševali po starih običajih in navadah, ki jih počasi prekriva pajčevina preteklosti, da so potem te običaje opisali. In tako je prišel na dan še en delček naše zgodovine, naše folklore, ki daje poseben čar noši, staremu likalniku, neuporabljivi petrolejki.

Natečaja se je udeležilo preko 300 otrok s prav tolikimi prispevki. Ti mladi umetniki obiskujejo enajst šol na Tržaškem in sicer osnovne šole v Trebčah, Nabrežini, Saležu, Barkovljah, Žavljah in pri Sv. Ani ter srednje šole na Opčinah, v Nabrežini, Rojanu, Dolini in pri Sv. Jakobu.

Organizatorja sta ob zaključku natečaja in odprtju razstave podelila vsem sodelujočim nalepke in več priznanj posameznikom, razrednim skupinam in učiteljicam, ki so otrokom stale ob strani. Več prispevkov je

»HARMONIKA«, Marko Ternovec
3. r. SŠ »F. Erjavec« - Rojan

bilo tudi objavljenih in popolnoma prav se nam zdi, da tudi Galeb objavi nekaj izdelkov ter izrazi pohvalo mladim umetnikom in učiteljstvu.

Zdravko Omerza

BOROVNICE

Tine, Lojze in Nada so vzeli vsak svoj lonček in šli v gozd po borovnice. Kmalu so našli kraj, kjer je bilo mnogo borovnic.

Tine in Nada sta jih pridno nabirala v svojo lončka. Lojze se pa ni

mogel premagati in si je z njimi kar naprej mašil usta. Pri tem si je zelo zamazal usta in roke.

Prva dva sta precej hitro napolnila svoja lončka z borovnicami. Lojze pa ni imel skoraj nič v svojem lončku. Tine in Nada sta se nasmehnila, ko sta videla njegov skoraj prazen lonček. Potem pa sta nesobično pomagala Lojzku napolniti njegov lonček z borovnicami.

Doma se je mama nasmejala do solz, ko je zagledala Lojzkova umazana usta in roke od borovnic. Takoj si jih je moral umiti v topli vodi in z milom. Vendar še drugi dan ni imel popolnoma čistih ust in rok.

Lojze Abram

OSNOVNOŠOLSKA OLIMPIJADA

Zadnje dni maja, ob koncu šolskega leta, je bilo na stadionu »Prvi maj« vse živo. Bil je tedaj pravi praznik mladosti in športa, olimpiada v pravem pomenu besede. Telesnokulture prireditve se je udeležilo okrog 400 slovenskih osnovnošolskih otrok vseh tržaških mestnih in miljskih osnovnih šol, ki so tekmovali v raznih športnih igrah in sodelovali v kulturnem programu.

Nad letošnjo, drugo osnovnošolsko olimpiado, najbolj množično slovensko otroško športno prireditvijo v zamejstvu, ki pomeni zaključni nastop Športne šole v Trstu, je pokroviteljstvo prevzela slovenska osnovna šola »Oton Župančič« pri Sv. Ivanu. Izkazalo se je, da so podobne prireditve za našo

osnovnošolsko mladino izredno velikega pomena. Bila je to priložnost, da se zberejo otroci mestnih šol v Trstu, ki so z narodnega vidika najbolj ogrožene, obenem pa je bila prilika zbližanja med otroki, starši in vzgojitelji, kar je starejše še bolj spodbudilo, da nadaljujejo po začrtani poti.

Na osnovnošolski olimpijadi so se vsi sodelujoči izkazali. Zmagovalci v raznih tekmacih in igrah, nastopajoči v kulturnem programu in udeleženci likovnega natečaja so dobili kolajne, pokale, nagrade in darila. Ob tej priložnosti je Mladinska revija Galeb vsem udeležencem osnovnošolske olimpiade podelila diplome. Priznanja so dobile tudi posamezne slovenske osnovne šole.

MLADI RAK

Rakec je premišljeval: »Zakaj v moji družini hodimo nazaj? Hočem se naučiti hoditi naprej kot žabe, pa naj mi odpade rep, če ne bom uspel.«

Na skrivaj se je vadil med kamenjem rojstnega potoka in prve dni ga je stal ta podvig mnogo truda. V vse se je zaletaval, potrl si je oklep, počudil si je eno nogo z drugo. Toda po malem je šlo bolje, saj vse se doseže, če imas trdno voljo.

Ko je bil prepričan, da je uspel, se je pokazal svoji družini in rekel:

— Poglejte me!

In pred njimi je začel hoditi — naprej.

— Sin moj, — je zajokala mati, — kaj se ti je zmešalo? Strezni se vendar, hodi tako, kot sta te naučila tvoj oče in mati in kakor hodijo tvoji bratje.

Njegovi bratje pa so se samo krohtali.

Oče ga je nekaj časa resno gledal in nato rekel:

— Dovolj je! Če hočeš ostati z nami, hodi kot drugi raki. Če hočeš delati pa po svoji glavi, potok je velik, pojdi in se več ne vrni!

Rakec je sicer imel svoje domače rad, vendar je bil brez vsakega droma prepričan, da ravna prav. Objel je mater, pozdravil očeta in brate in šel po svetu.

Na poti je presenetil skupinico žab, ki so se zbirale okoli lokvanja, da se med seboj kaj pomenijo

— Svet je narobe, — je rekla stará žaba. — Poglejte tistegale raka, pa mi povejte, če imam prav!

— Nobenega spoštovanja in obzira ni več, — je pritrdila druga.

— Rega, rega, — se je začudila tretja.

Rakec je samozavestno nadaljeval pot. Tedaj je zaslišal, da ga nekdo kliče. Bil je to velik, star rak z otožnim izrazom, ki je stal ob skali.

— Dober dan! — ga je pozdravil mladi rak.

Starec ga je nekaj časa opazoval in nato spregovoril:

— Kaj pa misliš narediti? Tudi jaz, ko sem bil mlad, sam nameraval naučiti rake hoditi naprej. In sedaj — vidiš, kaj sem dosegel? Živim osamljen. Nihče mi ne privošči besede, raje si odgrizne jezik, kot da bi spregovoril z menoj. Poslušaj me in vdaj se, dokler je čas! Živi in delaj kot

vsi drugi. Neki dan mi boš hvaležen za ta moj nasvet.

Rakec ni vedel kaj odgovoriti in je molčal. A pri sebi si je mislil: »Jaz imam prav!«

Pozdravil je starega raka in ponosno odšel.

Bo prišel daleč? Bo našel srečo? Bo zravnal vse, kar je ukriviljenega na tem svetu? Ne vemo, ker on še vedno potuje s pogumom in odločnostjo prvega dne. Lahko mu samo želimo: — Srečno pot!

Prevod: Ludovika Kalan

Meta Rainer

Ilustr.: Leon Koporc

Jablana

»Tvoji otroci
težki so zate,
jablana — mati,
saj se šibiš!
Ni ti več treba
dolgo čakati,
da iz naročja
jih izpustiš!
Padli bi v travico
mehko pod tabo,
mi bi odnesli

v košku jih s sabo,
zanje pozimi
bi poskrbeli,
da bi zavetje
toplo imeli;
tebi pa, mamka,
bi zdravja želeli!
Jablana — mati
res je storila,
kar ji je deca
priporočila.

Ali od zadnjega
svojega sinčka
mogla ni mamka
se dobra ločiti,
ni iz naročja
ga mogla spustiti:
varno ga je
v rogovilo ujela
in ga ljubeče
na sončecu grela...

Marij Čuk

Rezijanska pravljica za najmlajše

Po krajšem počitniškem predahu se spet oglašam na straneh naše priljubljene revije. Letos pa vam ne bom delal nobenih uvodov o začetku šolskega leta, saj le-to že dalj časa občutite na svoji koži. Zato kar hitro k stvari — h knjigam.

Dobro veste, da živijo v Reziji ljudje, ki govorijo slovensko narečje. Ž v prejšnjih časih so na tem delu zemlje nastalo veliko pravljic, ki so tudi zbrane v knjigah in ena takih je »LISIČJA ŠOLA«. Lisičja šola je pravljica, ki jo je pripovedoval Rezjanec Enco Vojavac, v slovenščino pa jo je prestavil Milko Matičetov. Lisica je delala kot

dekla v šoli, pometala je pod, čistila šipe in tako naprej, poleg tega pa je pisala tudi naloge porednim otrokom. Za to je seveda zahtevala plačilo in kaj se je potem izcimilo

boste zvedeli takrat, ko boste vzeli drobno knjižico s prijetnimi ilustracijami Zdenke Golob v roke. Knjiga je pravkar prišla na police Tržaške knjigarne.

Velikokrat nam očitajo, da ne poznamo svoje ožje domovine. Da bi zadostili tej vrzeli, vam bom svetoval knjižico Avguština Lahra »SLOVENSKO PRIMORJE«, v kateri pišec na zelo lahek in razumljiv način predstavlja slovenske kraje ob Jadranskem morju, njihovo zgodovino, običaje, kulturo in gospodarstvo. To je prav prijetno branje, ki ga poživijo tudi mnoge barvne fotografije.

Pa še nekaj za najmlajše, čisto potih, na uho, da ne bi slišali drugi. V Tržaški knjigarni vas tudi letos čakata dve lični knjižici, s katerima si boste prav gotovo pomagali pri svojem šolanju. Najprej vzemite v roke ABECERIME Miroslava Košute in Klavdija Palčiča, saj boste spoznali slovensko abecedo, nato pa še ZGODBICE IZ TORBICE, kjer si boste ob risanju in barvanju obogatili svoj besedni zaklad.

POZDRAVLJENI, DRAGI ŠOLARJI!

Skoraj mesec dni že pridno korakate v šolo novim učenostim naproti. In če se boste tudi skrbno učili, bo vaše znanje iz dneva v dan bogatejše, vsaka šolska ura pa le prijetno doživetje.

Prepričana sem, da vam je v šoli lepo. Tudi Galeb je menil tako — ter poletel k vam med šolske klopi. Brž ko ste ga zagledali, vas je razveselil; ko ga boste prebirali, pa vas bo zabaval in tudi vzugajal.

Ker je Galeb vaša revija, imate v njej tudi svojo stalno rubriko »Šolarji pišejo«. Kar nekaj strani je Galeb namenil pridnim dopisnikom. Pišite torej! Z veseljem bom prebrala vaša pisemca in jih objavila. Seveda pa bom komu tudi kaj pripisala: če ne za šalo — pa zares!

Majda Železnik
Urednica rubrike »Šolarji pišejo«

VOLK

Nekoč sem se sam odpravil na izlet v hribe. Hodil sem po stezi nad prepadi, ki pa je nisem poznal. Nenadoma sem zasišal šum. Čeprav nisem vedel, kaj bi naj bilo, sem bil prepričan, da je žival. Ko sem pomis�il, da je morda merjasec, sem se zbal. Hodil sem dalje. Nebo se je potemnilo. Spet sem zasišal stopinje; v bližini je nekaj zatulilo. Potem je vse utihnilo. Začelo je rositi. Ravno sem pospešil korak, ko mi je pot zaustavil velik volk. »Napadel me bo!« sem pomis�il in začel teči. Ustavil sem se šele na ravnem pašniku. In glej — tudi volk je pritekel tja. Zdaj sem pomis�il, da me bo pač požr. V tistem trenutku pa sem videl, kako se je hrib, pod katerim sem hodil, zrušil v dolino. In že je udarila tudi strela, naravnost v drevo, pod katerega sem se še malo prej nameraval zateči. Volk me

je torej rešil! Hvaležno sem mu dal mesa in šel hitro domov.

Mitja Ozbič
5. r. OŠ »F. Bevk«
OPĆINE

Fant! skoraj sem ti verjela. Pripoved je dobra, v prvem delu povsem prepričljiva, napetost pa kar od stavka do stavka rase (no, zato pa je zdaj komu pač dih zastajal).

Ampak sanje — te imaš pa res grde, in to ni posebno zdravo!

OBISKALI SO ME MARSOVČKI

Ponoči sem slišala ropot. Ko sem zjutraj vstala in pogledala skozi okno, sem videla na dvorišču deset marsovčkov, ki so stali ob majhni krogli. Ko sem prišla k njim na dvorišče, sem takoj razumela, da mi hočejo biti prijatelji. Tudi v njihovo letečo žogo so me povabili, a kaj ko je bile zame premajhna. Skušala sem jim povedati, da pač ne morem zlesti vanjo. Potem sem se odpravila v šolo. Pri pouku smo morali napi-

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO
V TRSTU RAZPISUJE V SODELOVANJU
Z MLADINSKO REVIVO GALEB LITERARNI NATEČAJ OB PRILIKI IZleta,
KI GA 26. OKTOBRA PRIREDI ŠPORTNA
ŠOLA, V IZVEDBI SLOVENSKEGA PLA
NINSKEGA DRUŠTVA, V MILJE IN
OKOLICO. UDELEŽENCI IZleta NAJ
OPIŠEJO SVOJE VTISE, SPISE PA MO
RAJO POSLATI UREDNIŠTVU REVIE
GALEB V OBJAVO, NAJKASNEJE DO
5. NOVEMBRA. PRVI TRIE NAJBOLJŠI
SPISI BODO NAGRAJENI.

sati obnovo berila. Nenadoma pa sem zaslišala prav čudne glasove: »bzčxy, abyxj...« Bili so marsovčki. Ker so bili tako zelo majhni, nisem niti opazila, da so prišli z mano v šolo. Šlo mi je na smeh, ko pa so govorili tako čuden jezik. Vsak dan so prihajali z mano v šolo in kmalu so se naučili naš jezik. Ampak, zgodilo se je nekaj čudnega: čisto so pozabili svojo govorico, zato se ne morejo več vrniti na Mars. Ostali so kar pri meni. Še zdaj so pri meni in mi pomagajo delati domače naloge. Tudi ta spis so mi pomagali napisati!

Sara Bensi
5. r. OŠ »F. Bevk«
OPĆINE
Domačo nalogu moraš napisati s-a-m-a.

Janez Bitenc

CVIK - CVAK

Janez Bitenc

Cvik - cvak pe_te lin_ček, pe_lji ži_to vsta_ri mlin_ček.
Vmlinčku me_je be_la miš, cvik - cvak, ti lo_vis!

NAŠI ZAJČKI

Doma smo imeli zajčke. Bili so v kletki. Ponoči je prišel pes in je zadavil dva zajčka. Zjutraj smo našli dva mrtva zajčka. Eden je bil brez glave, drugi se ni mogel premikati. Bil sem jezen na tistega psa. Če bi ga srečal, bi ga ubil. Daniele Stein
2. r. OŠ »F. Milčinski« KATINARA

Še dobro, da ga nisi srečal! Kar pomisli: zjutraj najde lastnik svojega psa, ki se ne more več premikati. Bil je jezen...

KONJ

Konj lahko dirka. Na konja dajo sedlo. Konjske dirke so na Montebellu. V Ljubljani imam konja, ki se imenuje Labino. Je v hlevu. Včasih mu režejo kopita. Na kopita mu kovač pribije podkev. Potem lahko skače in trenira. Če je poten, mu hrbet pokrijejo z odejo. Konj ima na vratu grivo.

Renato Bellazzi
2. r. OŠ »F. Milčinski« KATINARA

... zadaj rep, pa štiri noge... Če bi tvoj ljubljanski konj znal brati, bi mu pač bilo žal, da je tvoj. Kaj več bi pa o svojem konju že lahko napisal.

MARKO IN HEIDI

Ko sem se vrnila iz šole, mi je stara mati povedala, da smo dobili jančka in ovčko. Hitro sem ju stekla pogledat. Čeprav sta bila umazana, sem ju bila zelo vesela. Po kosilu sem šla po prijateljico Katjo. Re-

kla sem ji, naj pride pogledat, kaj imamo v hlevu, seveda pa mora najprej sama uganiti, kaj. Katja je ugibala vso pot, uganila je tudi prav, a jaz ji nisem pritrdila. Ko sva prišli na naše dvorišče, sem ji rekla, naj miži, potem sem jo vodila v hlev. Ni bila posebno presenečena, saj je že med potjo prav uganila. Obe sva tuhtali, kakšno ime bi dali jančku in kakšno ovčki, a se nisva mogli zediniti. Potem sem si pa kar sama izmislila imeni: janček je Marko, ovčka pa Heidi. Nato je dedek poklical mačko. Ko je zagledala ovčko in jančka, se je tako prestrašila, da ji je vsaka dlaka stala pokonci: le kakšna psa bi mogla to biti? Ko sem naslednje jutro vstala, sem šla takoj pogledat svoja prijateljčka. Zelo sem se prestrašila, ko sem slišala, da Marko kašlja. Ko mi je mama rekla, da to ni nič hudega, sem se potolažila. Zadnje čase pa prihajajo k njima tudi kokoši. Mislim, da se bo kakšna naučila celo blejati.

Tanja Ukmar
5. r. OŠ PROSEK

Upam, da ni v tvojem razredu kakšnega Marka, ki bi se ti oddolžil z Ovčko.

MUCA NIKI

Moja mama je nekoč imela muco. Bila je lepa. Nekega dne je šel moj dedek v klet in zagledal muco mrtvo. Zavil jo je v cunjo in jo zakopal za hišo. To mi je povedala moja mama.

Mikela Feletti
2. r. OŠ »F. Milčinski« KATINARA

rite denar in plačajte celoletno naročnico. Dobili boste nalepko in dopisnico, saj vas tudi letos čakajo lepe nagrade, od kolesa do knjig.

Vsi veste, da se draginja iz dneva v dan veča, in tega se žal niti Galeb ne more izogniti. Vedno višji tiskarski in drugi stroški so prisilili upravo, da je morala povisati

Saj vem, da komaj čakate na vaš prijubljeni Galeb. Že več kot mesec dni traja šolsko leto in vaša nestrnost se je iz dneva v dan stopnjevala. Zdaj pa ste le do čakali. Galeb je spet med vami, vedno lep, zanimiv, pester, bogat z ilustracijami in z novimi barvnimi prilogami. Vse v vaše veselje, zabavo in seveda poduk. Upam, da boste radi segali po njem in ga pridno prebirali. Med šolskim letom vas bo Galeb spremljal, tja do prihodnjih počitnic.

Kot vsako leto vam je tudi tokrat Galeb pripravil presenečenje. Poleg že tradicionalnega nagradnega žrebanja vas čakajo zelo lepe in učinkovite nalepke, kot jo vidite na sliki. Na nalepkah je ista risba kot na majicah. Nalepko, dobi vsak naročnik Galeba, poleg tega pa še dopisnico, ki vam daje pravico, da se udeležite nagradnega žrebanja. Žrebanje bo na neki šoli in sicer že v prvih dneh decembra. Torej naglo zbe-

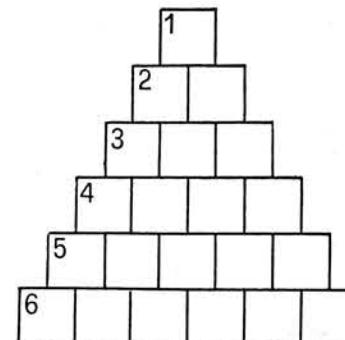
ceno Galeba od dosedanjih 700 na 900 lir za izvod, letno naročnino pa na 5000 lir. Naročniki bodo praktično dobili dve številki zastonj. Priporočam vam, da naročnino plačate takoj, sicer ne dobite nelepke in dopisnice za nagradno žrebanje, v prepranju, da boste z razumevanjem sprejeli ta neljubi povišek.

UREDNIK

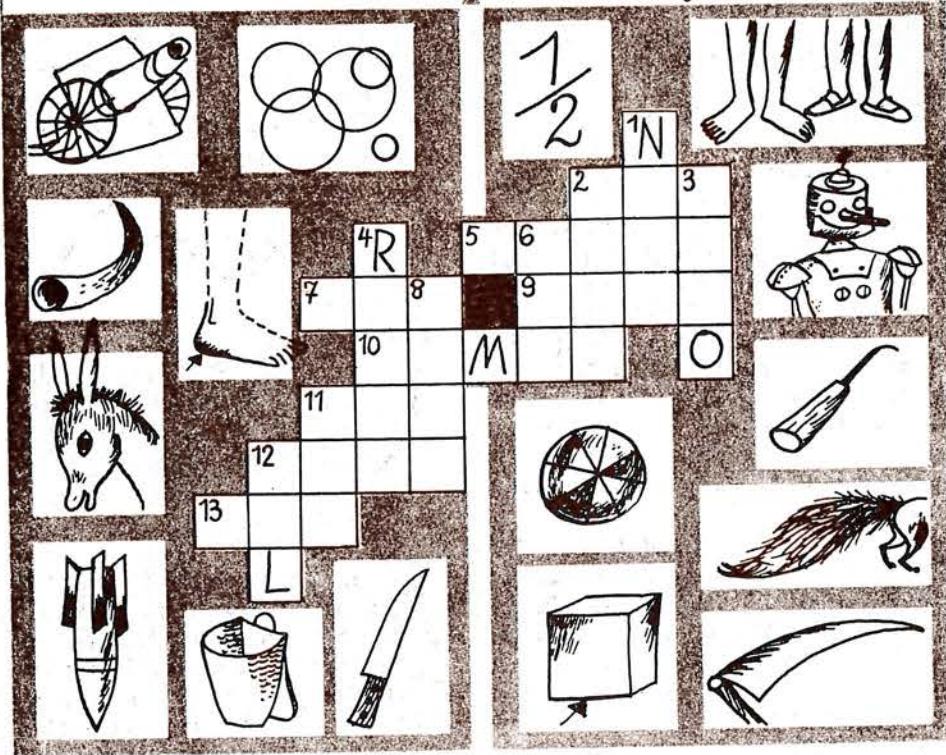

Vsaki naslednji besedi moraš dodati po eno črko. Besede so naslednjega pomena:
1. dobiš jo skoraj na koncu abecede, 2. osebni zaimek v množini, 3. velik otok na Jadranu, 4. ni ne belo, niti črno, 5. nasprotno od nizek, 6. nočna ptica, sova.

PIRAMIDA

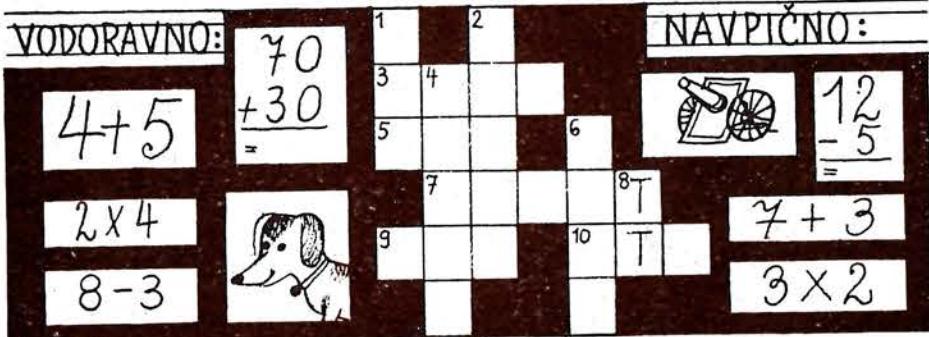

vodoravno: navpično:

Poisci besede za vse, kar je narisano okrog lika. Besede vnesi v prazna polja tako, da se bodo med seboj ujemale. Za lažji začetek je nekaj črk že vpisanih.

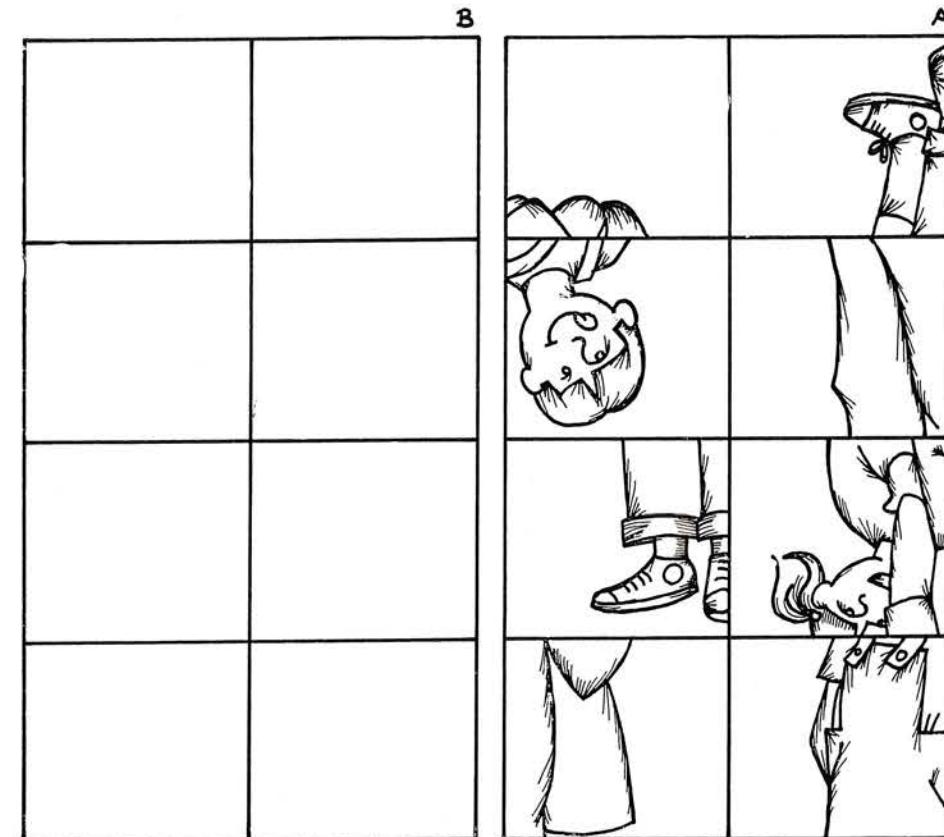
RAČUNSKA KRIŽANKA

Rešil jo boš na isti način kot slikovno križanko, le da so besede večinoma imena za številke. Dobiš jih, če rešiš račune. Besede vnesi v prazna polja tako, da se bodo med seboj ujemale.

Ukradena marmelada

Kdo je polizal mamino marmelado?

Izstriži okenca pravokotnika A in jih zapesti na pravo mesto pravokotnika B.
Tako boš odkril tatiča.

**Rešitve ugank pošljite čimprej na uredništvo Galeba: Lojze Abram,
Ulica G. Amendola 12 - 34134 Trst**

CENA 900 LIR - NAROČNINA 5.000 LIR